

Inaugurada la seu de la Fundació La Caixa a Balears

El Gran Hotel reviu la seva antiga esplendor

El Gran Hotel de Palma, construcció modernista de 1903 feta per l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner, ha estat rehabilitat després de 50 anys de deixadesa. Adquirit per a seu de la Fundació La Caixa a Balears, va ser inaugurat el passat 28 de juliol.

Il·lustres visitants s'allotjaren en el Gran Hotel a principis de segle.

JOAN CELIÀ

Set anys després de la seva adquisició per part de La Caixa, el Gran Hotel de Palma ha tornat a la vida. Inaugurat ara fa 90 anys, concretament un 9 de febrer de l'any 1903, aquest edifici modernista, situat al centre de Palma, es va convertir ben aviat en focus d'atracció del turisme de començament de segle. Més que turisme, caldria dir que atreïa visitants. Comparar aquells distingits viatgers amb segons quin tipus —la majoria— d'espècimens centreuropeus o nord-europeus que viatgen actualment a Mallorca seria ofen-

dre la memòria dels que visitaven l'illa a aquells anys de començament del segle XX i s'allotjaven al Gran Hotel de Palma.

El Gran Hotel no era només un establiment per a visitants distingits. Era un símbol de l'aposta de Mallorca, i de la seva incipient burgesia, per una aventura econòmica nova: la riquesa que generaven els visitants. Una aventura que mereixia un edifici comparable als grans hotels que hi havia aleshores a qualsevol gran capital europea. Els promotors de l'hotel —alguns dels quals eren *indianos*: emigrants mallorquins tornats a l'illa amb

fortuna— volien el millor. I el millor en arquitectura, en aquells anys, era el modernisme. I el millor dins el modernisme arquitectònic tenia un nom: Lluís Domènech i Montaner, arquitecte, historiador i polític, creador del Palau de la Música Catalana, de l'hospital de Sant Pau i també d'un hotel a l'Exposició Universal de Barcelona de 1888, membre de la Lliga, articulista i assagista.

El 1901 Domènech presenta el projecte. Dos anys més tard s'inaugurava el Gran Hotel. Durant gairebé 35 anys aquesta meravellosa obra d'art convertida en ho-

L'equip que ha fet possible la restauració, de vora l'obra de Joan Miró *Personatge*.

JOAN CELIA

tel va veure passar per les seves cambres, o menjar al seu restaurant, reis, estrelles de l'espectacle, escriptors famosos, actors de fama universal... El *glamour* del Gran Hotel es va mantenir fins al colp d'estat del 1936. El que havia estat senyor de l'hoteleria de luxe va haver de veure com durant la guerra servia d'allotjament als bàrbaros feixistes italians. La Guerra Civil i, poc després, la Segona Guerra Mundial van posar fi a la riquesa generada pels visitants il·lustres. Una època es tancava. El *glamour* s'acabava per sempre més. El luxe, la distinció i l'elegància donaven pas a la bestialitat de les guerres i, a Mallorca com a la resta de l'estat, començava un obscura època d'irracionalitat on el gust per una obra d'art com el Gran Hotel no era, precisament, objecte de valor ni de respecte. L'obra de Domènech no ho va resistir. L'any 1941, en plena marxa triomfal dels exèrcits nazis per tot Europa, el Gran Hotel moria. Uns anys més tard, l'estat franquista el va comprar. Es convertia en seu de l'Institut Nacional de Previsión. Fent honor al poc gust del franquisme per l'art, els arquitectes que s'encarregaren de la reforma, destrossaren l'obra de Domènech, que van convertir –afortunadament no completament– en una d'aquelles construccions tan al gust nazi.

No va ser fins ben entrada la dècada dels vuitanta quan el Gran Hotel sembla revifar. El 1986 La Caixa compra l'edifici per 155 milions de pessetes. L'any següent els arquitectes Pere Nicolau i Jaume Martínez reben l'encàrrec de rehabilitar aquest edifici com a futura seu de la Fundació La Caixa a Balears. L'any 1990

comencen les obres. Tres anys més tard, el 28 de juliol de 1993, se celebrava oficialment la inauguració del Gran Hotel. No era, no és, l'Hotel que va meravellar els visitants de principis de segle. D'hotel ja només en queda el nom. Però ara, com deia Lluís Monreal quan presentava l'obra acabada a la premsa, "el Gran Hotel és un centre de cultura per a tots els mallorquins". Afortunadament la rehabilitació ha estat tan bona que el Gran Hotel continuarà meravellant els visitants d'aquesta fi de segle.

EL GRAN HOTEL DE LA CULTURA

La vespra de la inauguració oficial, els representants de la Fundació La Caixa presentaven a la premsa l'edifici rehabilitat. Lluís Monreal, director general de la

Vista parcial de l'exposició permanent d'Anglada Camarasa.

JOAN CELIA

Fundació, Jaume Martorell, director del Gran Hotel-Fundació La Caixa a les Balears, Josep Francesc Conrado de Villalonga, delegat general de La Caixa a les Balears, i Lluís Reverter, secretari general de la Fundació La Caixa, acompanyats dels arquitectes i comissaris de l'exposició d'Anglada Camarasa –que ja s'hi troba instal·lada– van mostrar als periodistes totes les instal·lacions del Gran Hotel.

La façana ha estat rehabilitada íntegrament amb l'objectiu de recuperar l'aspecte original que tenia en 1903, quan es va inaugurar. Al llarg de tres anys un nombre indeterminat, però important, d'artisans han treballat per a deixar-lo tal i com era. "Ha estat un treball molt difícil, ja que hem hagut de treballar sobre antigues fotografies, alguns documents...

Amb la reforma de 1942, quan l'estat va adquirir l'edifici, es desfigurà totalment la planta i van desaparèixer les columnates i les arcades. Hem intentat donar-li la imatge que tenia originalment", explicava l'arquitecte Pere Nicolau.

La façana del Gran Hotel ha recuperat tota l'esplendor que tenia abans. Naturalment, però, ara ja no és la façana d'un hotel. Es a dir, l'interior "ha estat habilitat funcionalment per servir de la millor manera possible a les funcions culturals a què es destina aquest edifici", deia Lluís Monreal. La nova distribució del Gran Hotel, doncs, s'ha fet procurant dotar de la màxima funcionalitat cada espai i cada planta.

L'antic magatzem, als soterranis, és ocupat actualment per una sala d'actes-auditori. Aquest espai està dissenyat amb els avenços més moderns en tecnologia d'àudio i de vídeo per assegurar un funcionament perfecte; "un lloc tècnicament avantguardista que estarà a la disposició de les institucions que ens ho demanin", explicava Monreal.

La planta baixa o noble té diverses àrees. Sales d'exposició temporal, vestíbul d'entrada –que acull l'escultura *Personatge*, de Joan Miró, adquirida recentment per la Fundació La Caixa als Estats Units–, la cafeteria i unes sales on s'ha procurat reflectir l'ambient de l'antic Gran Hotel, amb mobiliari original tant al vestíbul com al restaurant o en una habitació.

A través d'una escala recuperada –exactament igual a la que tenia l'hotel– es pot accedir a les plantes superiors. Des del centre del vestíbul, però, abans de pujar és recomanable mirar cap a dalt: un im-

El nou espai serà polivalent.

JOAN CELIA

Escultura i pintura seran les arts més exposades al Gran Hotel.

JOAN CELIA

pressionat buit travessa tot l'edifici i és coronat per quatre piràmides de vidre que "distribueixen homogèniament la llum per tot el buit que és, vertaderament, el protagonista", en paraules de l'arquitecte Nicolau.

La primera planta ha estat destinada a l'exposició permanent de l'obra d'Anglada Camarasa (Barcelona, 1871-Port de Pollença, Mallorca, 1959); tota una col·lecció d'obres que va adquirir la Fundació La Caixa als hereus del pintor l'any 1988. "Moltes obres han hagut de ser sotmeses a un complex i complet procés de restauració, atès el mal estat en què es trobaven", explicava Lluís Monreal.

La segona i tercera planta són ocupades per una biblioteca, una fonoteca, i diversos serveis, a més d'una aula per a cent persones i diversos espais lúdics per als més petits.

Finalment, a la darrera planta hi ha les oficines del centre i una sèrie d'aules, d'inferior cabuda a les de la tercera planta, i zones destinades a arxius.

CENTRE CULTURAL POLIVALENT

"Amb aquest centre, La Caixa pretén, senzillament, tornar una part dels beneficis a la societat balear, que és la que ha de gaudir d'aquest espai". Així definia el delegat general de La Caixa a Balears, Josep F. Conrado de Villalonga, el sentit únic i la principal finalitat d'aquest centre cultural.

Per assolir l'objectiu dissenyat, la direcció del Gran Hotel ja treballa en un calendari d'activitats per al darrer trimestre d'enguany i l'any 1994. Aquest pla d'actuació serà presentat al setembre. Segons el director del Gran Hotel-Fundació La Caixa a Balears, Jaume Martorell, l'aspecte que distingeix aquest centre d'altres, i a la vegada el defineix per si mateix, és el caràcter polivalent: "El que volem és, per damunt de tot, servir vertaderament a la cultura, l'art, la ciència i

l'educació d'aquestes Illes. Per això promourem el suport als escolars mitjançant activitats com ara concerts didàctics, tallers d'art, exposicions científiques amb caràcter participatiu...".

Més o menys amb les mateixes paraules s'expressava Lluís Monreal: "La nostra política en relació amb els programes de futur no anirà encaminada només a l'art, sinó que també ens preocuparem de l'educació, el medi ambient i el desenvolupament rural. S'ha de tenir en compte que el públic és molt divers, té gustos diversos, té una cultura diversa, una edat diversa... Hem de procurar satisfer les necessitats del públic mallorquí, que és el destinatari d'aquest centre".

Pel que fa al pressupost de la rehabilitació i del manteniment, segons les dades ofertes per Monreal -"és trist haver de parlar de diners quan es tracta de cultura, però sembla que no hi ha altre remei", diu- el cost total de la reforma ha estat de 2.050 milions de pessetes. A més, el centre tindrà per l'any 1994 un pressupost d'uns 250 milions de pessetes, "que és una xifra que nosaltres proposem, però que encara no està aprovada", adverteix Monreal. Uns doblers que asseguraran, en paraules de Jaume Martorell, el director del centre, una projecció més enllà de l'àmbit estrictament de Palma: "Volem que les nostres activitats surtin del centre i que tinguin una irradiació tant als pobles de Mallorca, com a les illes de Menorca, Eivissa i Formentera".

Miquel Payeras

La Fundació La Caixa s'ha convertit en un dels punts artístics més valuosos de Palma.

JOAN CELIA